

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
(назва освітньої програми)

на тему: «Управління комерційним банком: оцінка та планування
діяльності»
(назва теми)

Виконавець:
студент ФФБС
Селезньова Ю. І.
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:
К.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Сирчін О.Л.
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Ринкова економіка вимагає від українських комерційних банків підвищення ефективності управління банківською діяльністю. Важлива роль у реалізації цієї задачі відводиться аналізу та плануванню банківської діяльності. За їх допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку банку, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності проведення активних і пасивних операцій, оцінюються результати діяльності банку, його окремих підрозділів. Оцінка та планування фінансових результатів є основною для управління банком. Завдання аналізу фінансових результатів діяльності комерційних банків визначаються роллю і значенням прибутку банків як джерела формування їх капіталу, а отже, і фактором, що забезпечує стабільність їх фінансового стану, який, в свою чергу, є однією з умов нормального функціонування банків. Актуальність теми полягає в вагомості проведення аналізу фінансових результатів комерційного банку та їх плануванню, так як стабільність економіки країни, в значній мірі залежить від стабільності банківських установ, яка в свою чергу визначається оцінкою фінансового результату. Фінансова стабільність банків стає питанням їх виживання, оскільки банкрутство в умовах ринку виступає вірогідним результатом діяльності нарівні з іншими можливостями.

Проблемі управління комерційних банків присвячений ряд фундаментальних робіт і прикладних наукових досліджень останньої чверті ХХ століття – початку ХХІ століття. Традиційно управління розглядалося з точки зору цілей і завдань окремого комерційного банку. Так, серед іноземних дослідників проблем управління комерційних банків слід відзначити Ван-Хуза Д.Д., Грюнінга Х., Миллера Р.Л., Роуза П., Синки Дж., Хелферта Э., Фроста С. та інших. Серед українських вчених, які досліджували дану проблему, слід відмітити Азаренкову Г. М., Бувеч С. Ю., Герасимовича А.М., Жердецьку Л.В., Коваленко В.В., Козьменко С.М., Криклій О. А., Кузнецову Л.В., Любунь О.С., Малахову О.Л., Примостку Л.О. та інших.

Таким чином, дослідження оцінки та планування фінансових результатів діяльності банку, як частини його менеджменту, є актуальним і практично значимим.

Мета дослідження. Основною метою дослідження є формування науково-практичних підходів до застосування та удосконалення процедур оцінки та планування діяльності комерційного банку.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

- визначити сутність та значення управління фінансовими результатами діяльності комерційного банку;
- розглянути науково-практичні аспекти теорії управління фінансовими результатами банку;
- проаналізувати динаміку пасивів окремого банку;
- проаналізувати динаміку активів окремого банку;

- проаналізувати динаміку фінансових результатів окремого банку;
- визначити порядок планування позиції банку на ринку;
визначити порядок планування балансу та фінансових результатів діяльності банку.

Об'єктом дослідження є діяльність комерційного банку як економічного суб'єкту та усіх окремих процесів, пов'язаних з нею.

Предметом дослідження є науково-практичні підходи до управління фінансовими результатами діяльності банку, як частини процесу управління комерційним банком.

Методологія дослідження. Теоретично-методологічною основою роботи є основні положення і висновки, сформульовані в наукових працях іноземних та вітчизняних вчених. Робота проведена з використанням загальнонаукових методів емпіричного та теоретичного дослідження.

Метод аналізу реалізується через сукупність прийомів дослідження. У роботі були використані наступні спеціальні прийоми: порівняння, групування та узагальнення, абсолютні та відносні величини, графічне зображення величин, що аналізуються тощо. Застосування комп'ютерних програм для обробки й аналізу інформації здійснено за допомогою «Microsoft Excel».

Інформаційна база дослідження. Основними джерелами інформації при написанні даної роботи послужили нормативно-правові акти України, підручники, монографії, матеріали періодичних видань, матеріали наукових конференцій, звіти та аналітичні матеріали Державного комітету статистики України, звіти Національного банку України.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні результати дослідження полягають в удосконаленні процесів оцінки та планування, як частини управління діяльністю комерційного банку України.

Практична цінність одержаних результатів дослідження. Отримані результати дозволяють удосконалити процес управління комерційними банками України в частині оцінки та планування.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна магістерська робота є самостійно виконаним дослідженням. Усі розрахунки, розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів та висновку, списку використаних джерел (74 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 16 рисунків, 1 додаток.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» досліджено: сутність та значення управління фінансовими результатами діяльності банку, науково-практичні аспекти управління фінансовими результатами діяльності банку. За результатами проведеного дослідження у першому розділі зроблені висновки щодо основ управління комерційним банком.

У другому розділі «ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ (на прикладі ПАТ «БАНК ВОСТОК»)» проведено аналіз активів, пасивів, доходів та витрат ПАТ «БАНК ВОСТОК» за останні роки. За результатами проведеного дослідження у другому розділі зроблені висновки щодо оцінки діяльності банку.

У третьому розділі «ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ (на прикладі ПАТ «БАНК ВОСТОК»)» здійснено планування позиції банку на ринку, балансу банку, фінансових результатів діяльності банку. За результатами проведеного дослідження у третьому розділі зроблені висновки щодо планів діяльності банку на 2021-2023 роки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Фінансові результати діяльності банку (від реалізації його продукту) характеризуються такими показниками: доходи, видатки, прибуток (до сплати податку на прибуток і після сплати податку – чистий прибуток).
2. Завдання управління фінансовими результатами діяльності банківської установи визначаються роллю і значенням прибутку банків як джерела формування їх капіталу, а отже, і фактором, що забезпечує стабільність їх фінансового стану, який, в свою чергу, є однією з умов нормального функціонування банків. Управління доходами і витратами комерційного банку здійснюється з метою визначення напрямків та можливостей збільшення його прибутку та підвищення рентабельності на основі ефективного управління доходами і витратами. Отже, значення аналізу доходів та витрат полягає у тому, що він є необхідною умовою ефективного управління фінансовою діяльністю і може розглядатися як допоміжна функція системи управління доходами, витратами і прибутком комерційного банку.
3. Об'єктом управління фінансовою діяльністю комерційного банку є фінансові потоки, відображені в динамічному банківському балансі. Теоретично реальну економічну систему, якою є банк, можна описати, користуючись численними моделями, котрі відображають різноманітні аспекти її існування та залежать від рівня деталізації управлінських процедур. Однак з погляду доцільності та повноти інформаційного забезпечення за модель фінансової діяльності банку найраціональніше прийняти бухгалтерський баланс.
4. Зміст управлінського процесу, ідентифікація об'єктів управління, процедури й інструментарій фінансового менеджменту в банку залежать від загальної спрямованості управлінського процесу та часового горизонту прийняття управлінських рішень. За цими ознаками можна виокремити три основні етапи (блоки) процесу фінансового управління банком. На першому здійснюється стратегічне управління фінансами банку, на другому — тактичне управління банківськими портфелями, на третьому — оперативне управління фінансовими потоками банку. Ці етапи управління фінансовою діяльністю банку відрізняються за рівнем деталізації, складом і кількістю об'єктів управління та застосовуваними методами управління.

5. Питома вага ПАТ «БАНК ВОСТОК» в активах БСУ протягом 2018-2020 років поступово зростала на 0,204 процентних пункту від 0,691 % до 0,895 %. Можна зробити висновок про те, що ПАТ «БАНК ВОСТОК» протягом 2018-2020 років збільшив власний вплив на економіку країни.

6. Пасиви банку протягом 2018-2020 років збільшилися: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшилися на 1407,0 млн. грн. або на 15,0 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилися на 5516,2 млн. грн. або на 51,1 %.

Капітал банку протягом 2018-2020 років збільшився: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшився на 180,0 млн. грн. або на 25,4 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшився на 143,4 млн. грн. або на 16,1 %.

Зобов'язання банку протягом 2018-2020 років збільшилися: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшилися на 1227,0 млн. грн. або на 14,1 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилися на 5372,8 млн. грн. або на 54,2 %.

Питома вага власного капіталу банку за 2018-2020 роки складала відповідно 7,5, 8,2 і 6,3 % і питома вага зобов'язань складала відповідно 92,5, 91,8 і 93,7 % від пасивів банку (абсолютні значення показників наведені на рис. 2.1). Таким чином, за 2018-2020 роки зобов'язання банку зростали більш високими темпами ніж його капітал. Такі показники свідчать про те, що протягом 2018-2020 років ПАТ «БАНК ВОСТОК» в цілому підтримував питому вагу та розмір власного капіталу на достатньому рівні, але у майбутньому його потрібно збільшувати.

Проведений аналіз дозволяє оцінити діяльність АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018-2020 роки з управління пасивами як достатньо адекватну відносно тій ситуації, яка складалася на банківському ринку України, та достатньо добру щодо забезпечення банку ресурсами для проведення його активних операцій.

7. Кошти наданих банком кредитів клієнтам протягом 2018-2020 років збільшилися: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком зменшилися на 65,5 млн. грн. або на 0,9 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилися на 571,8 млн. грн. або на 8,2 %.

Питома вага резервів під знецінення кредитів банку за 2018-2020 роки зменшувалася і складала відповідно -2,7, -2,2 і -1,4 % від чистих активів банку. Отже, мається тенденція до зниження рівня чистого кредитного ризику банку.

Таким чином, в ПАТ «БАНК ВОСТОК» за 2018-2020 роки кредитування є головним напрямом активної діяльності банку, рівні чистого кредитного ризику зменшуються, якість кредитного портфелю банку зростає.

Питома вага цінних паперів в портфелі банку за 2018-2020 роки складала відповідно 8,6, 14,9 і 32,3 % від активів банку, тобто мається тенденція (рис. 2.6) до суттєвого збільшення вкладень банку в цінні папери у 2018-2020 роках.

Питома вага високоліквідних активів (грошові кошти та їх еквіваленти, торгові цінні папери або фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю, кошти в інших банках) банку за 2018-2020 роки складала відповідно 17,8, 19,8 і 21,3 % від чистих активів банку. Отже, за 2018-2020 роки ліквідність ПАТ «БАНК ВОСТОК» підтримувалася на достатньо високому рівні і при цьому мала тенденцію до підвищення.

Таким чином, протягом 2018-2020 років управління активами ПАТ «БАНК ВОСТОК» здійснювалося адекватно ситуації в банківській системі України та було

орієнтоване на кредитування фізичних та юридичних осіб, на вкладення в цінні папери при збереженні доброго рівня ліквідності банку.

8. Доходи банку за 2018-2020 роки збільшилися: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшилися на 304,6 млн. грн. або на 20,3 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилися на 249,6 млн. грн. або на 13,8 %.

Витрати банку за 2018-2020 роки збільшилися: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшилися на 260,0 млн. грн. або на 19,2 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилися на 254,8 млн. грн. або на 15,8 %.

Чистий прибуток (збиток) банку за 2018-2020 роки декілька збільшився: в 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшився на 45,5 млн. грн. або на 37,9 %; в 2020 році у порівнянні з 2019 роком зменшився на 16,1 млн. грн. або на 9,7 %.

За рахунок випереждуваного збільшення доходів над збільшенням витрат здійснювалося зростання чистого прибутку банку.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє оцінити діяльність ПАТ «БАНК ВОСТОК» за 2018-2020 роки з управління фінансовими результатами діяльності як достатню ефективну.

9. Складаючи план ПАТ «БАНК ВОСТОК» за 2021-2023 роки, необхідно дотримуватися таких вимог:

- При формуванні плану потрібно враховувати, з одного боку, реальні можливості банку і, з іншого боку, поставлені планові цілі.
- План повинен формуватися з обов'язковою позитивним фінансовим результатом – прибутком.
- При формуванні плану необхідно прагнути до збільшення позитивної різниці між середньозваженими ставками розміщення і залучення (процентної маржі або спреду) за рахунок оптимізації структури залучення та розміщення ресурсів.
- Структура активів і пасивів повинна бути збалансованою, тобто збільшення пасивів має супроводжуватися збільшенням активів і навпаки.
- Особлива увага приділяється плануванню кредитної діяльності банку як його основної діяльності, з точки зору отримуваних доходів і прийнятих ризиків.
- На основі загального плану діяльності банку слід розробляти спеціалізовані плани для окремих напрямків діяльності банку і структурних підрозділів.

За допомогою методики, яка викладена у розділі 3, були розраховані макроекономічні прогнози та основні планові показники діяльності ПАТ «БАНК ВОСТОК» на 2021-2023 роки.

Протягом 2021-2023 років планові величини питомої ваги пасивів ПАТ «БАНК ВОСТОК» у пасивах БСУ складуть наступні величини: 01.01.2022: 0,963 %; 01.01.2023: 1,049 %; 01.01.2024: 1,135 %. Таким чином, протягом наступних 3 років пасиви ПАТ «БАНК ВОСТОК» збільшаться на 53,8 %.

За допомогою внутрішніх нормативів планування (розрахунки у розділі 3) були розраховані всі основні показники діяльності ПАТ «БАНК ВОСТОК» на 2021-2023 роки (елементи капіталу, зобов'язань, кредитного портфелю, високоліквідних коштів, доходів, витрат тощо). Це дозволяє ефективно управляти ПАТ «БАНК ВОСТОК» протягом наступних 3 років.

АНОТАЦІЯ

Селезньова Ю. І. «Управління фінансовими результатами діяльності комерційного банку».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного/наукового спрямування ««Управління діяльністю банків на фінансовому ринку» Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – діяльність комерційного банку як економічного суб'єкту та усіх окремих процесів, пов'язаних з нею. Предметом дослідження є науково-практичні підходи до управління фінансовими результатами діяльності банку, як частини процесу управління комерційним банком.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти управління фінансовими результатами діяльності банку України.

Проаналізовано стан управління активами, пасивами та фінансовими результатами ПАТ «БАНК ВОСТОК».

Запропоновано підходи до планування фінансових результатів діяльності комерційного банку на прикладі ПАТ «БАНК ВОСТОК».

Ключові слова: управління, комерційний банк, оцінка, планування, ризик, активи, пасиви, ліквідність, фінансовий результат.

ANNOTATION

Seleznyova Yu. I. «Management of financial results of a commercial bank»

Thesis for Master degree in specialty «072 Finance, bank on the right and insurance»

under the master's program «Management of banks in the financial market».

Odessa National Economics University. – Odessa, 2021.

This thesis consists of three chapters. The object of research is the activity of a commercial bank as an economic entity and all individual processes related to it. The subject of research is scientific and practical approaches to managing the financial results of the bank, as part of the process of managing a commercial bank.

The paper considers the theoretical aspects of managing the financial results of the Bank of Ukraine.

The state of management of assets, liabilities and financial results of PJSC "BANK VOSTOK" is analyzed.

Approaches to planning the financial results of a commercial bank on the example of PJSC "BANK VOSTOK" are proposed.

Keywords: management, commercial bank, valuation, planning, risk, assets, liabilities, liquidity, financial result.